

FINANSINSPEKTIONEN

Bankbarometer

4 april 2019

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	3
DEN SVENSKA BANKMARKNADEN	4
Fördelning av bankernas utlåning	4
Bankernas utlåning till allmänheten	4
Bankernas finansiering	5
Bankernas lönsamhet	6
STORBANKER	8
RETAILBANKER	10
SPARBANKER	11
KONSUMTIONSKREDITFÖRETAG	12
VÄRDEPAPPERSBANKER	13
LEASINGBOLAG	14
OM BANKBAROMETERN	15
Rapportens omfattning och disposition	15
Tabell 1: Kategorisering av företagen i Bankbarometern	16

Sammanfattning

Tillväxten i utlåningen på den svenska bankmarknaden har stannat av under andra halvåret 2018. Överlag är lönsamheten fortfarande hög och andelen problemlån är låg.

Sedan 2014 har bankernas utlåning till allmänheten ökat i alla segment och konsumtionskrediter har haft den snabbaste tillväxttakten. Under andra halvåret 2018 bröts den trenden. Varken hushålls- eller företagsutlåningen ökar nu, vilket kan bero på sjunkande bostadspriser och oroligare marknader.

De svenska storbankerna har tappat marknadsandelar och står nu för knappt 60 procent av utlåningen i Sverige. Det beror framför allt på att Nordea flyttade sitt moderbolag till Finland i slutet av 2018 och därmed inte längre är en svensk storbank. De svenska storbankerna tappar också marknadsandelar till retailbankerna, som fortsatte att expandera på bolånemarknaden under hösten. Retailbankerna stod vid årsskiftet för nästan 20 procent av den totala bolånestocken i Sverige.

Bankerna finansierar sig i mindre utsträckning via marknadsupplåning, till exempel säkerställda obligationer, än tidigare. Det kan bland annat bero på att räntorna stigit, vilket gjort att inlåning blivit ett relativt billigare alternativ.

Lönsamheten i det svenska banksystemet ligger kvar på en relativt hög nivå. Avkastningen på eget kapital för de svenska storbankerna uppgick vid utgången av det fjärde kvartalet 2018 till 14 procent i genomsnitt, vilket är högre än genomsnittet för storbanker i både EU och Norden. Andelen problemlån i relation till total utlåning för de svenska storbankerna låg på strax under 1 procent vid årsskiftet 2018 vilket är betydligt lägre än snittet i EU som är över 3 procent.

Den svenska bankmarknaden

De svenska bankerna har en relativt hög lönsamhet, med en avkastning på eget kapital som ligger på en stabil nivå. Andelen problemlån och kreditförluster är fortsatt låga. Ökningen i utlåningstillväxten har stannat av under andra halvåret 2018.

Den 1 oktober 2018 flyttade Nordea sitt moderbolag från Sverige till Finland. Banken driver sedan dess den svenska delen av verksamheten i filial- och dotterbolagsform. Omfattningen av Nordeas verksamhet i Sverige har inte påverkats direkt av flytten. I Bankbarometern blir en effekt att fördelningen mellan de utländska banker som bedriver verksamhet i Sverige och de svenska bankernas utlåning i Sverige förändras (diagram 1). I övriga diagram i Bankbarometern kommer Nordea att kategoriseras som en utländsk bank även historiskt. Innan Nordeas flytt svarade utländska banker för 7 procent av utlåningen i Sverige, nu har andelen ökat till drygt 20 procent.

FÖRDELNING AV BANKERNAS UTLÅNING

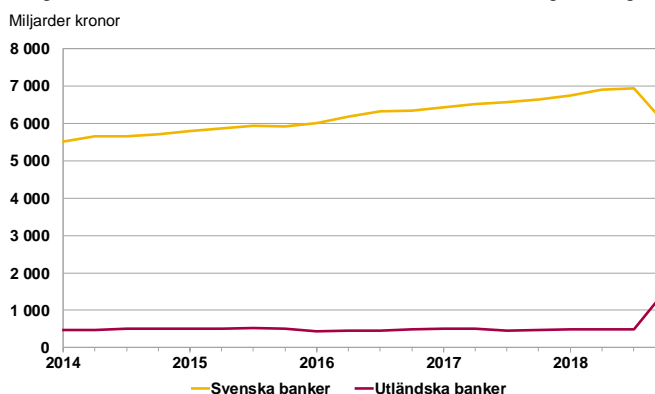
Huvuddelen av de svenska bankernas utlåning sker till hushåll och företag i Sverige. Sammantaget står de tre svenska storbankerna för 57 procent av utlåningen på den svenska bankmarknaden, men deras dominans har avtagit de senaste åren då mindre banker har tagit marknadsandelar i större utsträckning (diagram 2). Storbankerna bedriver även omfattande bankverksamhet utanför Sverige. Sett till de svenska bankernas samlade utlåning även utanför Sverige utgör storbankerna tre fjärdedelar av den totala utlåningen (diagram 3). Kategorin retailbanker¹ är den grupp som ökat sin andel av den totala utlåningen mest under det senaste halvåret.

BANKERNAS UTLÅNING TILL ALLMÄNHETEN

Utlåningen till allmänheten består av lån till hushåll, icke-finansiella företag och

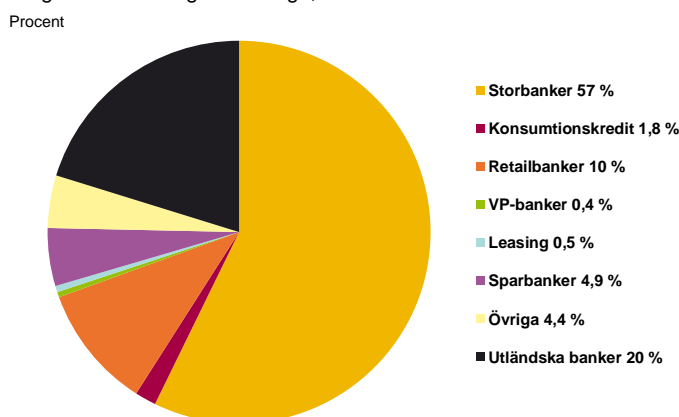
¹ För en beskrivning av företagen i de olika kategorierna, se Tabell 1, sidan 16.

Diagram 1: Svenska och utländska bankers totala utlåning i Sverige

Källa: FI.

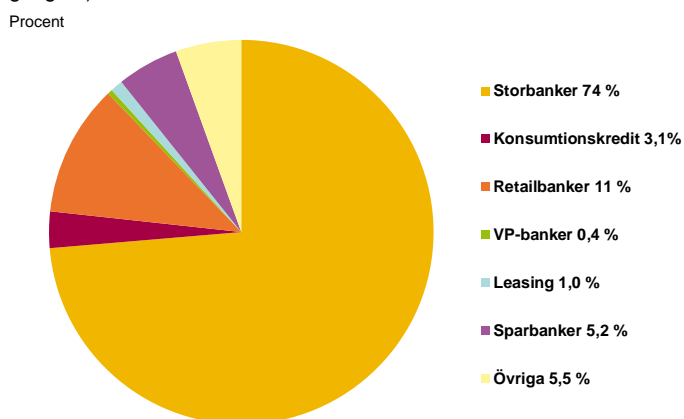
Diagram 2: Utlåningen i Sverige, inklusive utländska banker

Källa: FI.

Anm. Övriga inkluderar även särskilda offentligt ägda kreditinstitut.

Diagram 3: Svenska bankers totala utlåning på gruppnivå (oavsett geografi)

Källa: FI.

Anm. Övriga inkluderar även särskilda offentligt ägda kreditinstitut.

offentlig sektor. De svenska bankerna har en sammanlagd utlåning på 7 100 miljarder kronor, varav 6 000 miljarder, motsvarande 85 procent, är utlåning i Sverige (diagram 4). Ökningstakten för de svenska bankernas totala utlåning har varit hög under många år, men under andra halvåret 2018 har tillväxten i både hushålls- och företagsutlåningen stannat av. Detta kan delvis bero på en lägre efterfrågan på krediter till följd av FI:s skärpning av amorteringskravet i mars 2018 samt en avmattning på bostadsmarknaden.

Utlåningen i de svenska bankernas verksamhet utanför Sverige minskade något under det andra halvåret 2018 (utan hänsyn till valutaeffekter), medan utlåningen i Sverige var nästan oförändrad.

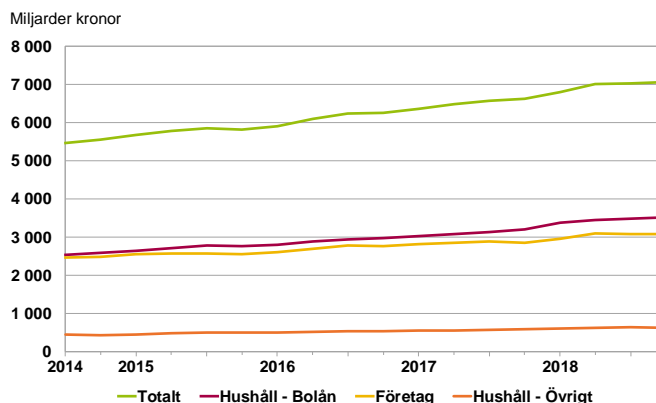
Av de svenska bankernas utlåning i Sverige utgörs ungefär hälften, 3 000 miljarder kronor, av bolån. Andra former av utlåning till hushåll, i huvudsak olika konsumtionskrediter, uppgår till 600 miljarder kronor. Bankernas utlåning till företag är mindre än den samlade utlåningen till hushåll: totalt 2 400 miljarder kronor lånas ut av svenska banker till svenska icke-finansiella företag (inklusive offentlig sektor). Utöver detta tillkommer utlåning till allmänheten i Sverige från utländska banker med drygt 1 500 miljarder kronor (diagram 5).

Jämfört med den allmänna ekonomiska utvecklingen har de svenska bankernas utlåning i Sverige vuxit i en snabbare takt under de senaste åren. BNP har vuxit med 2,9 procent i genomsnittlig årstakt sedan 2014 medan utlåningen har ökat med 6 procent. Det är framför allt utlåning till hushåll i form av konsumtionskrediter, som har haft en snabb ökningstakt. Precis som med den totala utlåningen märks en avmattning av tillväxten i konsumtionskrediter i Sverige under det senaste halvåret.

BANKERNAS FINANSIERING

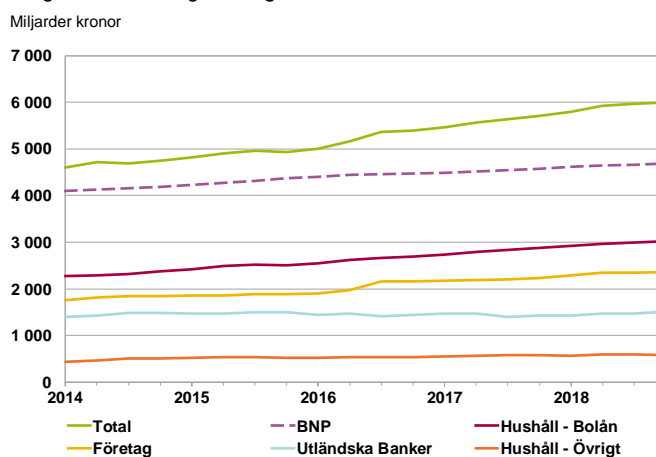
Bankernas utlåning finansieras i huvudsak av inlåning från allmänheten och marknadsfinansiering genom emitterade obligationer. De svenska bankernas totala finansiering, i form av inlåning och marknadsupplåning, uppgår till 7 600 miljarder kronor. 46 procent, eller

Diagram 4: Svenska bankers utlåning på gruppnivå

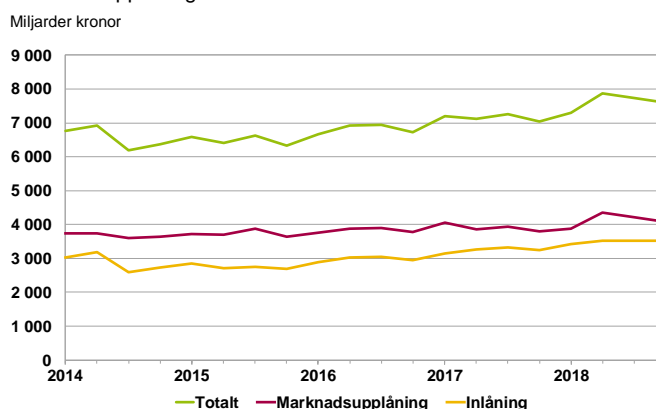
Källa: FI.

Diagram 5: Utlåning i Sverige

Källa: FI och SCB.

Diagram 6: Bankernas finansiering i form av inlåning och marknadsupplåning

Källa: FI.

Anm. Enbart svenska banker på gruppnivå.

3 500 miljarder kronor, utgörs av olika slags inlåning från allmänheten. Marknadsfinansiering i form av obligationslån som bankerna emitterat står för 54 procent (4 100 miljarder kronor) (diagram 6). Under det senaste halvåret ökade nivån på inlåningen från allmänheten något, medan marknadsfinansieringen minskade med 6 procent, mätt i svenska kronor.

Utlåningen av svenska bolån motsvarades vid senaste årsskiftet till 65 procent av upplåning i form av säkerställda obligationer, där den utestående volymen totalt uppgår till 2 200 miljarder kronor. Denna andel har fallit tydligt under de senaste åren, från 73 procent 2014. Den lägre andelen upplåning via säkerställda obligationer beror framför allt en högre andel inlåning, till följd av stigande räntor vilket gjort att inlåningen blivit ett relativt billigare alternativ, samt på en mer diversifierad obligationsupplåning.

BANKERNAS LÖNSAMHET

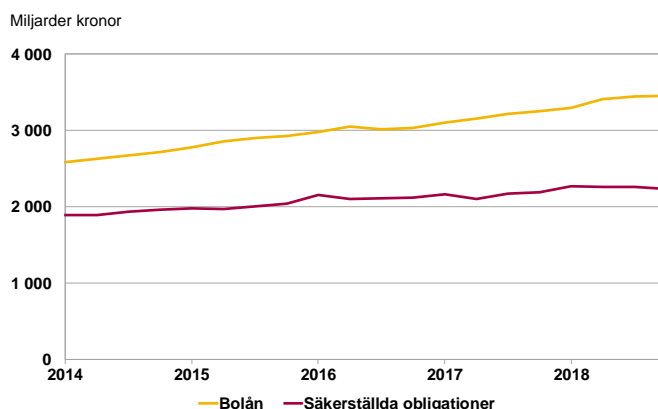
Avkastningen på eget kapital har varit relativt stabil för det svenska banksystemet och har de senaste åren varierat mellan 12 och 15 procent. Det senaste halvåret låg avkastningen på 12 procent (diagram 8). Det finns flera viktiga faktorer som påverkar bankernas lönsamhet, varav en sådan är kostnadsnivån. Den svenska bankmarknadens kostnader i relation till intäkter låg vid utgången av 2018 på 46 procent. Detta nyckeltal visar totala rörelsekostnader inklusive personal-, it- och administrationskostnader i relation till bankernas samlade intäkter (diagram 9).

En annan viktig faktor för lönsamheten är kreditförlusterna. Ett mått på kreditkvaliteten är storleken på bankernas problemlån. Andelen problemlån i relation till total utlåning låg under fjärde kvartalet 2018 kvar på en stabil nivå om 0,9 procent (diagram 10).

För majoriteten av de svenska bankerna är räntenettet den viktigaste intäktskällan. Ofta finns en koppling mellan kreditrisken och räntenettomarginalen² i och med att

² Räntenettomarginalen har beräknats som räntenettet i relation till den totala utlåningen till allmänheten.

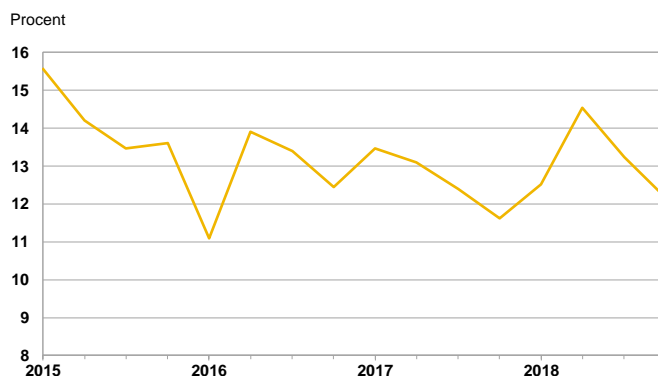
Diagram 7: Utestående volymer av säkerställda obligationer och svenska bolån

Källa: FI.

Anm: Inkluderar även utländska bankers filialer och dotterbolag.

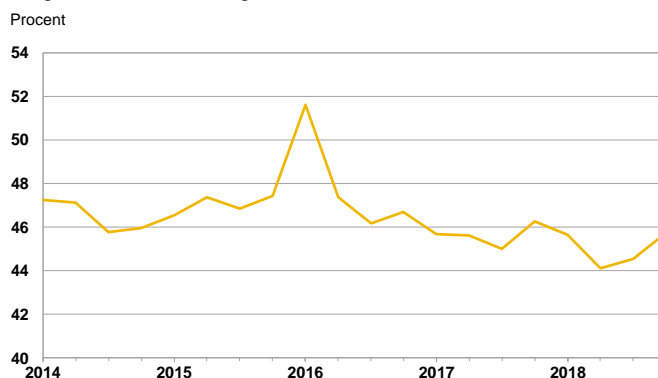
Diagram 8: Avkastning på eget kapital, svenska banker totalt

Källa: FI.

Anm: Viktade värden. Den låga avkastningen på eget kapital under första kvartalet 2016 förklaras av en nedskrivning av goodwill i SEB.

Diagram 9: Genomsnittlig K/I-kvot

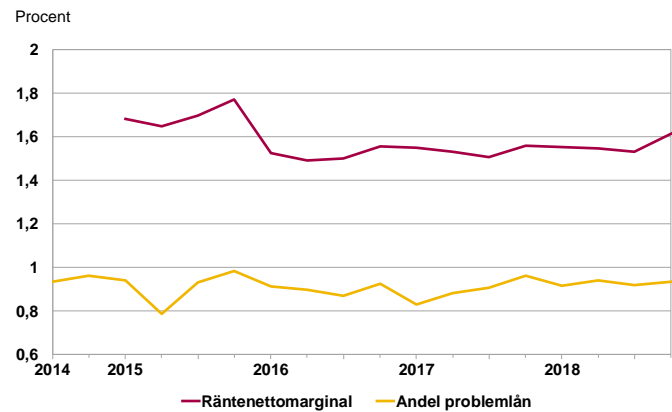

Källa: FI.

Anm: Viktade värden. Den högre kvoten under första kvartalet 2016 förklaras av en nedskrivning av goodwill i SEB.

mer riskfyllda krediter (exempelvis konsumtionskrediter) har en högre marginal än krediter med lägre risk (exempelvis bolån). Men räntenettomarginalen förklaras också av andra faktorer, exempelvis konkurrensförhållanden. För den svenska bankmarknaden totalt ligger räntenettomarginalen på en stabil nivå omkring 1,6 procent (diagram 10).

Diagram 10: Genomsnittlig räntenettomarginal och andel problemlån

Källa: FI.

Anm: Viktade värden.

Storbanker

Utlåningstillväxten hos de tre storbankerna, SEB, Handelsbanken och Swedbank, har avtagit det senaste halvåret. Sett över en längre period fortsätter storbankerna att tappa marknadsandelar inom utlåning. Lönsamheten är dock fortsatt relativt stabil och på en högre nivå än snittet för andra storbanker i EU och Norden.

Den genomsnittliga avkastningen på eget kapital för kategorin storbanker har legat relativt stabilt på mellan 12 och 16 procent de senaste fyra åren. Det senaste halvåret låg avkastningen på eget kapital på omkring 14 procent. Avkastningsnivån är dock väsentligt högre än för genomsnittet för andra storbanker³ i EU med en nivå på mellan 3 och 8 procent. De svenska bankerna har även fortsatt en högre avkastning på eget kapital än de övriga nordiska storbankerna, som utgörs av Nordea, Danske Bank och DNB (diagram 11).

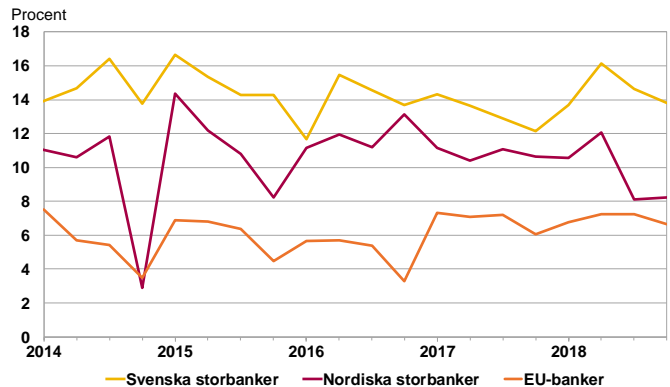
En förklaring till den högre lönsamheten för de svenska storbankerna är relativt låga kostnader. Kostnaderna i relation till intäkterna har under de senaste åren fortsatt att sjunka, till dagens nivå på 42 procent. Genomsnittet hos EU-bankerna har varit markant högre (mellan 60 och 65 procent), och även de övriga nordiska storbankerna ligger något högre (diagram 12). En anledning till den lägre kostnadsnivån för de svenska storbankerna är en högre grad av digitalisering än genomsnittet bland EU:s banker, vilket möjliggjort ett allt mindre utbud av fysiska bankkontor och en lägre personaltäthet inom många funktioner.

Storbankernas största intäktskälla är räntenettet. Andel intäkter från räntenetto i relation till totala intäkter har varit relativt oförändrad under de senaste åren och ligger per fjärde kvartalet 2018 på 58 procent. De samlade intäkterna för de svenska storbankerna har de senaste åren ökat med 3,2 procent i årstakt medan motsvarande kostnadsökning varit 0,9 procent i årstakt (diagram 13).

Utvecklingen av storbankernas räntenettomarginal har varit relativt stabil

³ EBA's viktade genomsnitt av de största bankerna i EU.

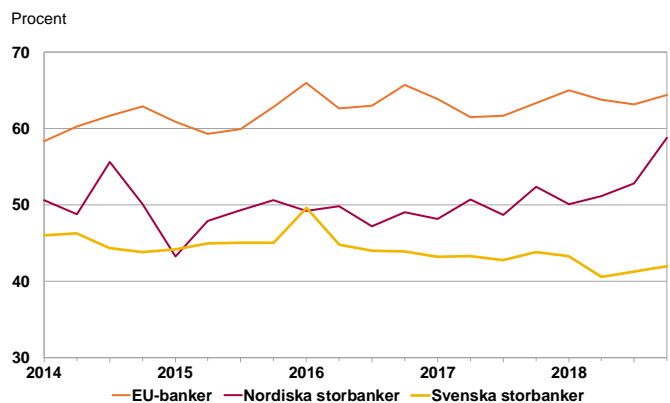
Diagram 11: Avkastning på eget kapital

Källor: FI, SNL och EBA.

Anm: Viktade värden. Den låga avkastningen på eget kapital för de nordiska bankerna under fjärde kvartalet 2014 beror på att Danske Bank gjorde en stor nedskrivning av goodwill.

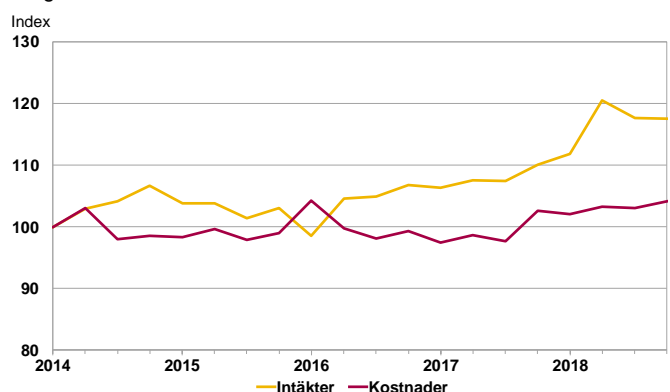
Diagram 12: K/I-kvot

Källor: FI, SNL och EBA.

Anm: Genomsnittliga kostnader i relation till intäkter. Viktade värden. Den höga kvoten för de nordiska bankerna under andra halvan av 2018 är en konsekvens av höga kostnader för Danske Bank relaterade till penningtvätt.

Diagram 13: Intäkter och kostnader för svenska storbanker

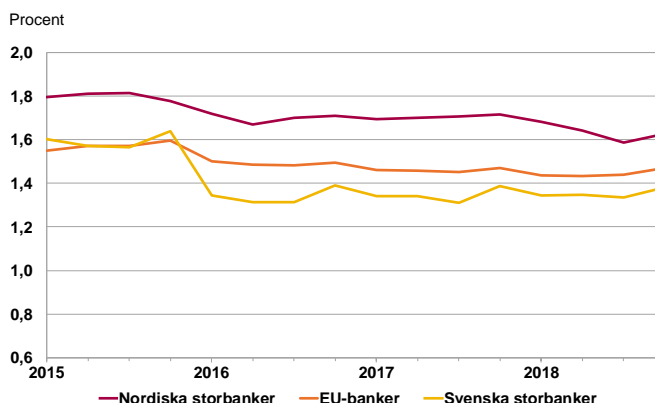
Källa: FI.

under de senaste åren och uppgår till 1,4 procent sammantaget för de tre storbankerna (diagram 14). Det är lägre än snittet för de andra storbankerna i EU och de övriga nordiska storbankerna, vilket delvis förklaras av att utlåningsvolymernas sammansättning skiljer sig åt. De svenska storbankerna har i allmänhet en högre andel bolån, vilket medför lägre risk och lägre marginaler.

Storbankernas utlåning till allmänheten är relativt jämnt fördelad mellan lån till hushåll och lån till icke-finansiella företag, vilket inkluderar offentlig sektor. Vid utgången av 2018 uppgick storbankernas totala utlåning till allmänheten till 5 200 miljarder kronor, varav ungefär hälften, 2 700 miljarder kronor utgörs av bolån, 200 miljarder kronor i form av annan utlåning till hushåll, samt 2 400 miljarder kronor till icke-finansiella företag (diagram 15). Tillväxten i storbankernas utlåning, både inom och utanför Sverige, stagnerade under andra halvåret 2018. För storbankerna utgjorde Sverige 83 procent av den sammantagna utlåningen på gruppnivå vid utgången av 2018.

En annan viktig faktor bakom den högre lönsamheten för storbankerna i Sverige, jämfört med genomsnittet i resten av EU, är att storbankerna redovisat låga kreditförluster. Andelen problemlån har legat stabil på ungefär 0,5 procent vilket är lägre än andelen hos de nordiska storbankerna. Motsvarande andel för de andra storbankerna i EU är fortfarande mycket högre, strax över 3 procent i dagsläget, trots att kreditkvaliteten har förbättrats kraftigt under de senaste åren (diagram 16).

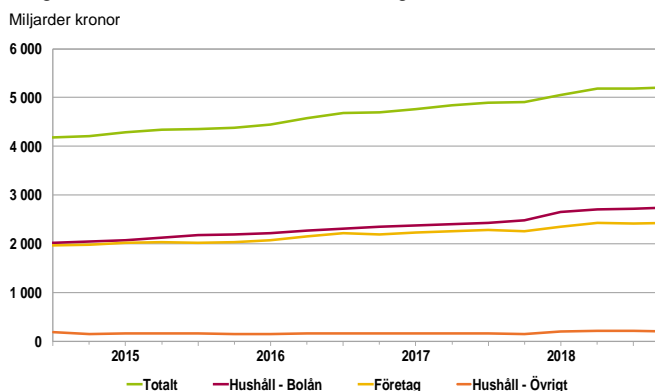
Diagram 14: Räntenettomarginal

Källa: FI, SNL och EBA.

Anm. Viktade värden.

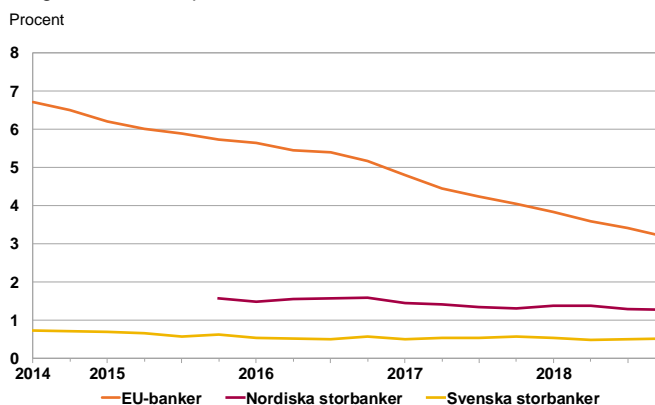
Diagram 15: Storbankernas totala utlåning till allmänheten

Källa: FI.

Anm. Avser all utlåning på gruppnivå.

Diagram 16: Andel problemlån

Källa: FI, SNL och EBA.

Anm. Viktade värden.

Retailbanker

De fyra retailbankerna har sammantaget fortsatt tillväxt inom bolån, vilket är den dominerade delen av deras utlåning. En allt större andel bolån bidrar till den låga andelen problemlån. Avkastningen på eget kapital är ungefär 10 procent.

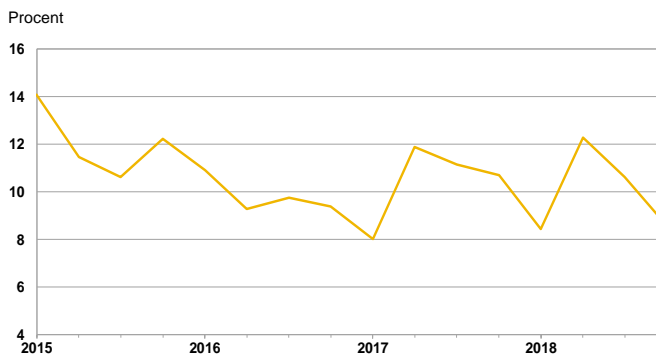
Gemensamt för retailbankerna är inriktningen mot utlåning till hushåll samt mindre och medelstora företag, i huvudsak inom Sverige, med fokus på bolån och lån med annan fast egendom som säkerhet.

Lönsamheten har varit relativt stabil de senaste åren, men uppgick vid utgången av 2018 till 9 procent vilket är något under det historiska genomsnittet (diagram 17). Det beror till viss del på högre kostnader relaterade till it-projekt. Under kvartalet påverkades Länsförsäkringar Banks resultat till följd av en nedskrivning av immateriella tillgångar samtidigt som Landshypoteks resultat påverkades av högre kreditförluster. Detta ledde till att kategorins sammanlagda kostnader i relation till intäkter ökade under perioden och låg vid årsskiftet på 58 procent.

För retailbankerna har den höga utlåningstillväxten under de senaste åren helt utgjorts av bolån. Totalt har dessa ökat med 4,8 procent under andra halvan av 2018, vilket är en högre tillväxttakt än bankmarknaden som helhet. Bolånen utgör nu 76 procent av retailbankernas totala utlåning och de har en marknadsandel av bolånestocken på nästan 20 procent. Inom företagsutlåning har marknadsandelen däremot fallit och volymen har varit oförändrad de senaste kvartalen på 160 miljarder kronor (diagram 18). Räntenettet är den dominerande intäktskällan och har under perioden ökat sin andel av de totala intäkterna.

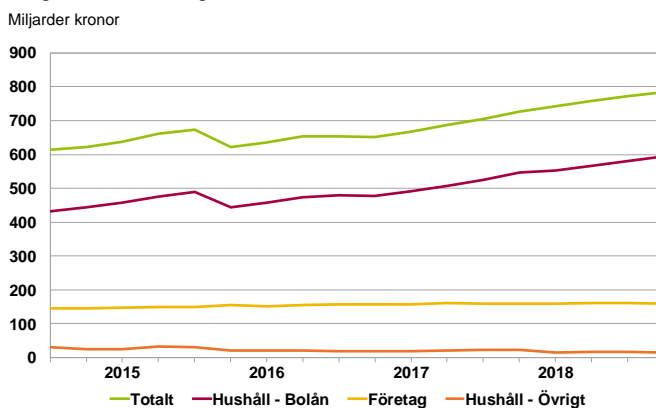
Kreditkvaliteten har stadigt förbättrats för retailbankerna, vilket delvis är en effekt av den större andelen bolån. Andelen problemlån har halverats jämfört med nivån 2014. Räntenettomarginalen stiger och är nu runt 1 procent, vilket dock är lägre än storbankernas 1,4 procent och sparbankernas 1,5 procent (diagram 19).

Diagram 17: Avkastning på eget kapital

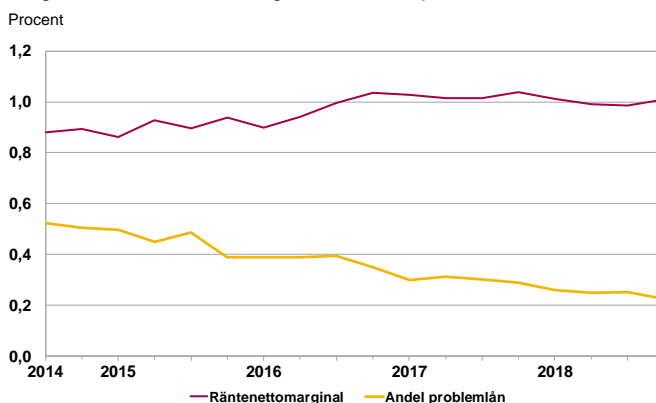
Källa: FI.
Anm. Viktade värden.

Diagram 18: Utlåning

Källa: FI.
Anm: Nedgången i utlåning under 2015 berodde på att Skandiabanken sålde av sin verksamhet i Norge.

Diagram 19: Räntenettomarginal och andel problemlån

Källa: FI och SNL.
Anm. Viktade värden.

Sparbanker

Sparbankernas utlåning, särskilt inom bolån, har ökat under lång tid, men har likt resten av bankmarknaden stannat av under andra halvan av 2018. Lönsamheten ligger fortsatt något lägre än för den svenska bankmarknaden som helhet.

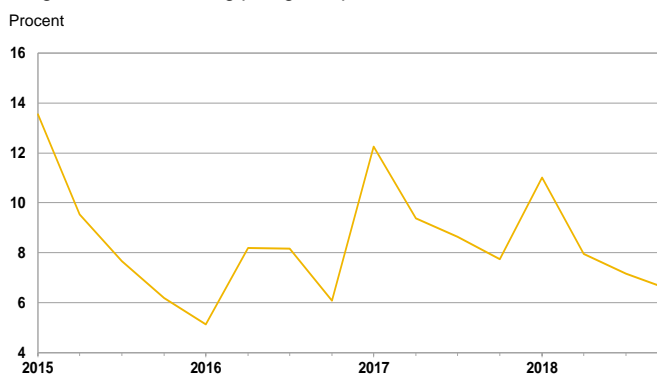
Kategorin sparbanker består av 60 banker, som skiljer sig åt vad gäller storlek och lönsamhet. Gemensamt är att varje sparbank verkar inom ett specifikt geografiskt område och har som övergripande mål att främja den lokala ekonomin och det lokala näringslivet.

Den genomsnittliga lönsamheten har under en längre period varit lägre för sparbankerna än för bankmarknaden som helhet. En bidragande orsak kan vara att de oftast inte har samma avkastningskrav som andra banker utan har som mål att främja den lokala bygden. Mätt som avkastning på eget kapital nådde sparbankerna 7 procent vid senaste årsskiftet (diagram 20), men inom kategorin finns en stor spridning. Elva sparbanker redovisade under 5 procents avkastning medan sex banker redovisade högre än 10 procent. Sparbankernas lönsamhet är ofta kopplad till den ekonomiska utvecklingen i den egna hemmaregionen.

Sparbankernas affärsvolymerna har vuxit relativt snabbt under de senaste åren, men har i likhet med andra banker stannat av under andra halvåret 2018. Utlåning till hushåll är den dominerande delen av sparbankernas volymer, vilket liknar retailbankernas utlåning. Sparbankernas utlåning till hushåll uppgår i dagsläget till 370 miljarder kronor och har sedan 2014 haft en högre tillväxttakt än retailbankerna (12 respektive 5 procent i genomsnittlig årstakt) (diagram 21).

För sparbankerna har kreditkvaliteten fortsatt att förbättras under de senaste åren. Problemlån som andel av total utlåning har legat stabil på omkring 0,5 procent det senaste halvåret, vilket är något högre än för retailbankerna som har en större andel bolån. Sparbankerna har en räntenettomarginal som ligger stabilt på strax över 1,5 procent, det är högre än retailbankernas 1,0 procent. (diagram 22).

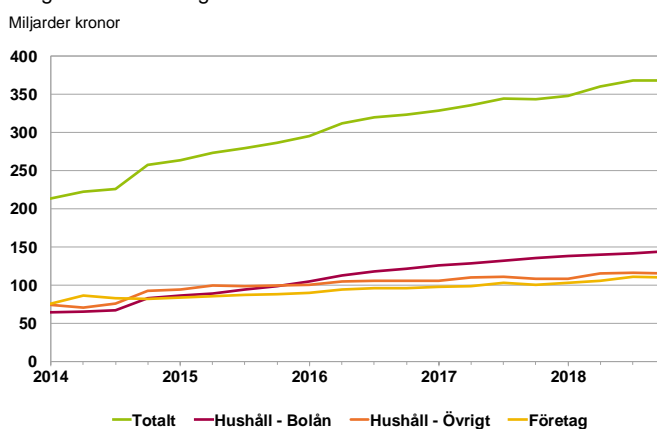
Diagram 20: Avkastning på eget kapital

Källa: FI.

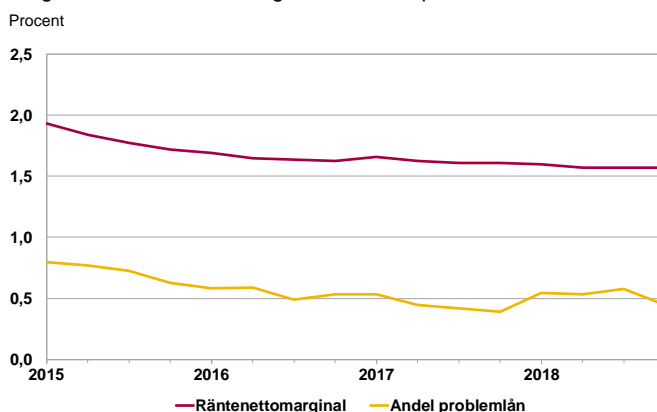
Anm. Viktade värden.

Diagram 21: Utlåning

Källa: FI.

Diagram 22: Räntenettomarginal och andel problemlån

Källa: FI.

Anm. Viktade värden.

Konsumtionskreditföretag

Tillväxten av konsumtionskrediter för de tolv företagen i kategorin har fortsatt öka det senaste halvåret. Lönsamheten är något lägre till följd av högre kostnader och en ökad konkurrens om allt rörligare kunder.

Konsumtionskreditföretagens kärnverksamhet är lån utan säkerhet till hushåll. Bland företagen finns också några bolag med inkassoverksamhet som köper förfallna fordringar av andra företag.

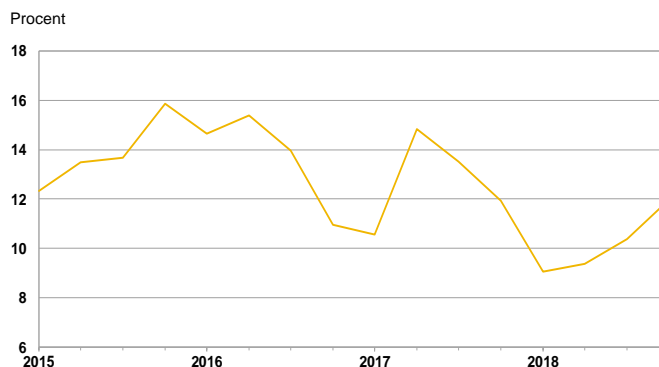
Avkastningen på eget kapital för kategorin som helhet har historiskt varit ungefär som för bankmarknaden överlag. Nivån låg vid senaste årsskiftet på 12 procent i genomsnitt (diagram 23). Den något lägre lönsamheten jämfört med tidigare beror delvis på högre it-kostnader och kan ha påverkats av ökad konkurrens om allt rörligare kunder. Kostnaderna uppgick senaste kvartalet till 55 procent av intäkterna.

Konsumtionskreditföretagens utlåning till hushållen har vuxit med ungefär 17 procent per år de senaste fem åren. Framför allt har större konsumtionskrediter ökat som andel av nyutlåningen. Tillväxttakten för kategorin har dock avtagit och under andra halvan av 2018 var den 4 procent (diagram 24).

Konsumtionskreditföretagen är den kategori av företag på bankmarknaden som har den högsta räntenettomarginalen – den uppgick under det fjärde kvartalet 2018 till närmare 7 procent. Skillnaderna mellan kundsegment är dock stora, vilket återspeglar skillnader i risknivå.

Den högre risknivån i utlåningen utmärks av en markant högre andel problemlån än för de andra kategorierna av banker. Under andra halvåret 2018 har andelen problemlån i konsumtionskreditföretagen dock sjunkit och ligger på 6 procent (diagram 25). Den högre andelen problemlån beror delvis på att många av dessa bolag köper förfallna fordringar av andra företag.

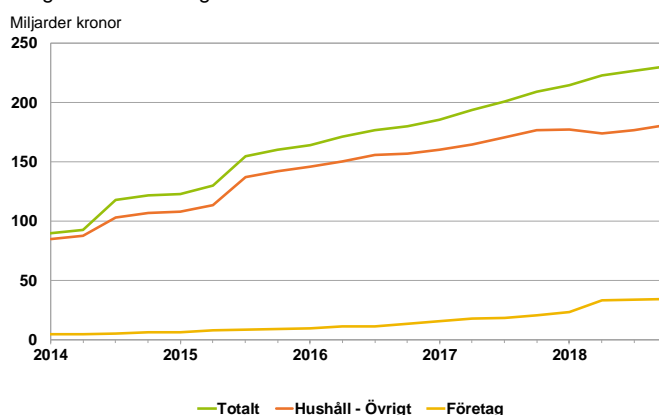
Diagram 23: Avkastning på eget kapital

Källa: FI.

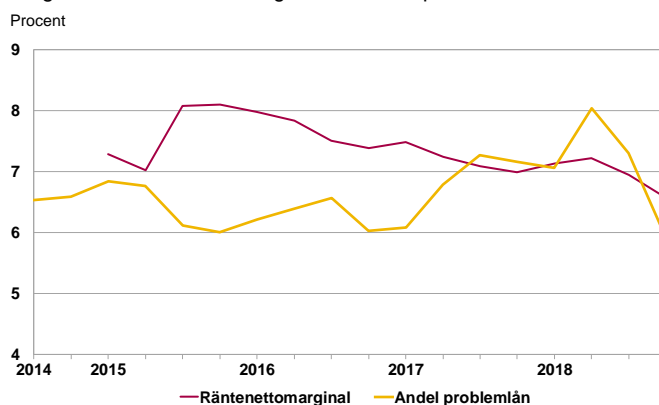
Anm. Viktade värden.

Diagram 24: Utlåning

Källa: FI.

Diagram 25: Räntenettomarginal och andel problemlån

Källa: FI.

Anm. Viktade värden.

Värdepappersbanker

Värdepappersbankernas provisionsnetto har minskat under andra halvåret 2018. Detta, tillsammans med högre kostnader, har bidragit till en något lägre lönsamhet under 2018 jämfört med de senaste åren.

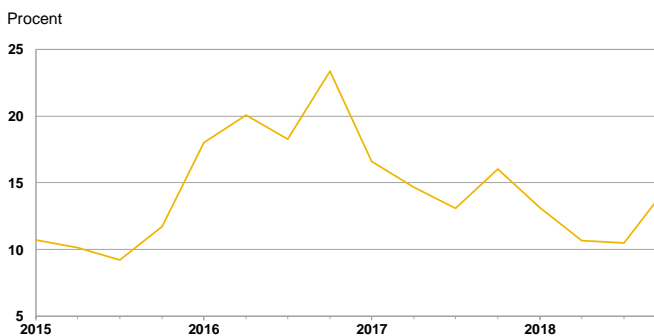
De fem värdepappersbankerna är inriktade mot handel med värdepapper samt fond- och kapitalförvaltning. Några av dem fokuserar på institutionella kunder samt förmögenhetsförvaltning och personlig rådgivning. Andra riktar sig till en bredare kundkrets med digitala plattformar för förmedling av många olika sparprodukter samt numera även bolån.

Avkastningen på eget kapital är ganska volatil för dessa bolag. Under fjärde kvartalet 2018 hade värdepappersbankerna i genomsnitt en avkastning på eget kapital på närmare 15 procent, vilket är relativt lågt sett till de genomsnittliga nivåerna de senaste fem åren (diagram 26). Detta beror till viss del på att Nordnet haft stora kostnader relaterade till satsningar inom it, produktutveckling och marknadsföring. För kategorin totalt uppgick kostnaderna till 73 procent av intäkterna under det fjärde kvartalet 2018.

Värdepappersbankerna har en affärsmodell som är baserad på avgifter och därmed är provisionsnetto en viktig intäktskälla som står för 75 procent av de totala intäkterna. Det samlade provisionsnettot har ökat snabbt de senaste åren och en bidragande faktor har varit positiva nettoinflöden till fonder. Under andra halvan av 2018 sjönk dock provisionsnettot (diagram 27), vilket till stor del var en följd av svag börsutveckling och nettoutflöden från aktiefonder.

Värdepappersbankernas utlåning har vuxit snabbt de senaste fem åren, dock från låga nivåer. Ökningen är i huvudsak kopplad till värdepappersdepåer, men även bolån är en växande produkt (diagram 28). Som andel av den totala bankmarknaden är värdepappersbankernas utlåning fortfarande liten.

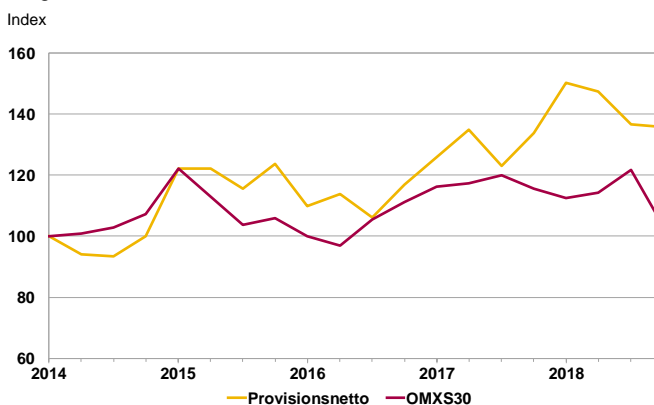
Diagram 26: Avkastning på eget kapital

Källa: FI.

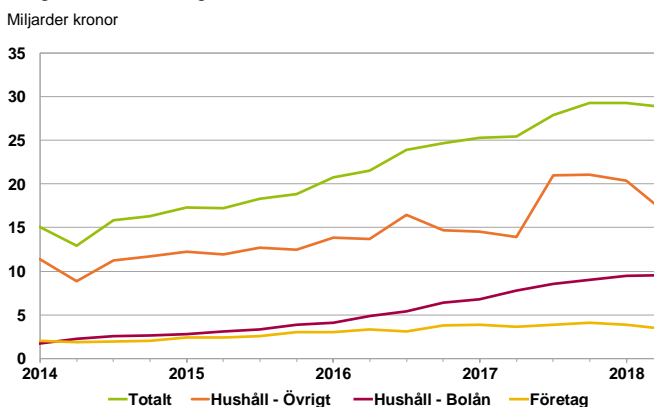
Anm. Viktade värden.

Diagram 27: Provisionsnetto och OMX 30 aktieindex

Källa: FI.

Diagram 28: Utlåning

Källa: FI.

Leasingbolag

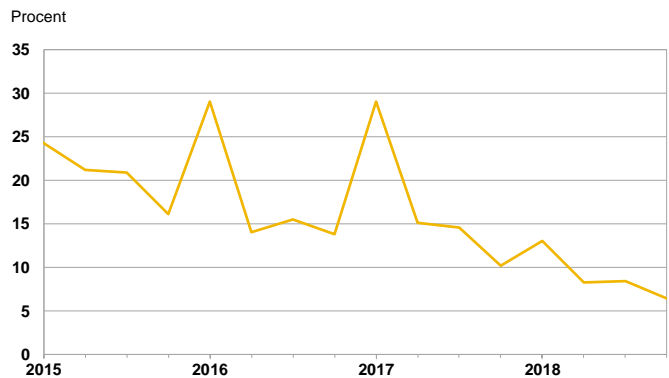
Leasingbolagen har sammantaget fallande lönsamhet trots fortsatt låga kreditförluster. Tillväxten i utlåningen fortsätter att vara hög, framför allt mot hushållen.

De åtta leasingbolagen har en annan affärsmodell jämfört med de traditionella kreditföretagen. Deras verksamhet syftar ofta till att stödja försäljningen i en icke-finansiell företagskoncern genom att erbjuda produkt-, sälj-, och kundfinansiering. I några fall handlar det om koncerner inom bilindustrin. Eftersom leasingbolagen är nischade mot produkt- och säljfinansiering är de också typiskt sett mer konjunkturkänsliga än många andra typer av kreditföretag. Under det senaste halvåret har två bolag återkallat sina tillstånd vilket har lett till att kategorins storlek har minskat.

Utlåningen har vuxit relativt snabbt de senaste åren, och har till skillnad från bankmarknaden som helhet haft en god tillväxttakt även under andra halvåret 2018. Leasingbolagens utlåning utgör dock en mycket liten del av bankmarknadens totala utlåning. Utlåningen utgörs av ungefär lika delar företagsutlåning och konsumentkrediter (diagram 30).

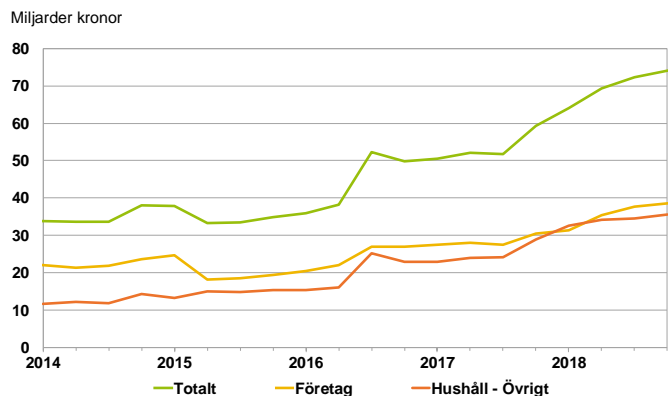
Leasingbolagen har som kategori en hög kreditkvalitet. Andelen problemlån i relation till total utlåning ligger lågt jämfört med de flesta andra företagen på bankmarknaden och låg vid senaste årsskiftet på 0,2 procent (diagram 31). En hög grad av säkerheter i kreditgivningen gör att kreditförluster för leasingbolagen normalt uppstår först i de fall då kunden inte kan betala tillbaka sitt lån, samtidigt som återförsäljaren inte heller har betalningsförmåga och marknadsvärdet på säkerheten för lånet understiger restskulden på leasingbolagets fordran. Räntenettomarginalen är volatil för leasingbolagen och totalt sett relativt låg i fjärde kvartalet 2018.

Diagram 29: Avkastning på eget kapital

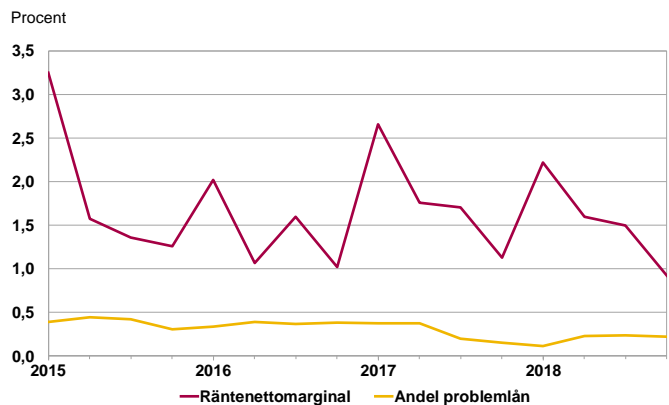
Källa: FI.
Anm. Viktade värden.

Diagram 30: Utlåning

Källa: FI.

Diagram 31: Räntenettomarginal och andel problemlån

Källa: FI.
Anm. Viktade värden.

Om Bankbarometern

Bankbarometern ger en övergripande beskrivning av utvecklingen i de svenska kreditföretagen, baserat på läget vid det senaste halvårsskiftet.

Bankbarometern beskriver översiktligt utvecklingen för de cirka 120 banker, kreditmarknadsföretag och övriga kreditföretag⁴ som FI har tillsyn över. Bankbarometern ges ut halvårsvis.

RAPPORTENS OMFATTNING OCH DISPOSITION

Bankbarometern beskriver det svenska banksystemet, men det bör poängteras att i synnerhet de tre storbankerna har omfattande verksamhet även utanför Sverige. En annan avgränsning är att utländska banker med verksamhet i Sverige inte ingår i rapporten förutom i avsnittet Den svenska bankmarknaden. Bankbarometern utgår ifrån den konsoliderade gruppnivån för de banker som ingår i en så kallad konsoliderad situation. Det betyder exempelvis att enskilda dotterbolag som står under FI:s tillsyn inte räknas separat utan ingår i den konsoliderade nivån. Dessutom är det värt att nämna att utlåningsverksamhet även bedrivs av finansiella företag som inte är kreditföretag utan till exempel fondbolag, men dessa ingår inte i Bankbarometern.

I det svenska banksystemet förekommer flera olika typer av banker med sinsemellan relativt stora skillnader i affärsmodell och inriktning. För att åskådliggöra och bättre belysa dessa skillnader delar FI i Bankbarometern in bankerna i ett antal kategorier utifrån sina huvudsakliga verksamheter (tabell 1 på nästa sida). Kategorierna Särskilda offentligt ägda kreditinstitut och Övriga företag beskrivs inte närmare i rapporten, men ingår i totalsiffrorna för svensk bankmarknad.

⁴ I denna rapport benämns banker, kreditmarknadsföretag och övriga kreditföretag i huvudsak med samlingsnamnet "banker". Skillnaden är att i en bank ingår betalningsförmedling via generella betalningssystem, exempelvis RIX och Bankgirot. Informationen som ligger till grund för Bankbarometern utgörs i huvudsak av den löpande inrapportering som svenska finansiella företag under tillsyn är skyldiga att göra till FI. Inrapporteringen baseras på EU-reglering (Corep) och har startdatum första kvartalet 2014, vilket är basen för de flesta av rapportens diagram. Utöver de 120 svenska företagen som FI har full tillsyn över finns ett trettiotal svenska filialer av utländska banker - t.ex. filialer till Danske Bank, Nordea och DNB – som bedriver verksamhet i Sverige.

Tabell 1. Kategorisering av företagen i Bankbarometern

Kategori	Exempel på särdrag	Exempel på risker och sårbarheter	Ingående banker
Storbanker (3 företag)	Brett utbud av finansiella tjänster till hushåll och företag. Hög andel marknadsfinansiering. Hög grad av systemvikt, de utför många för samhället kritiska funktioner.	Exponerade mot fastighetsmarknaden. Sårbarhet mot oförväntade störningar på sina finansieringsmarknader.	SEB, SHB och Swedbank.
Retailbanker (4 företag)	Kärnverksamhet inriktad mot lån med säkerhet. Intäkterna drivs av räntenetto. Finansierar sig genom inlåning från allmänheten och marknadsfinansiering.	Exponerade mot bostads- och fastighetsmarknaden. Koncentrationer i tillgångar och intäktskällor.	Skandiabanken, SBAB Bank, Länsförsäkringar Bank och Landshypotek Bank.
Sparbanker (60 företag)	Har som övergripande mål att främja den lokala ekonomin och näringslivet. Erbjuder traditionella banktjänster inom ett givet geografiskt område. Intäkterna drivs av räntenetto.	Sårbarhet mot en negativ ekonomisk utveckling i sitt geografiska område. Saknar kapitalstarka ägare.	De 5 största är Sparbanken Skåne, Sparbanken Nord, Sparbanken Sjuhärad, Varbergs Sparbank och Sörmlands Sparbank.
Konsumtionskreditföretag (12 företag)	Kärnverksamhet inriktad mot lån utan säkerhet och olika slags betaltjänster. Flera banker inom denna kategori har inriktning mot fintech. Många av företagen är webbaserade.	Sårbarhet mot en negativ konjunkturutveckling och sämre återbetalningsförmåga hos kunder.	Aros Kapital, Collector, ICA Banken, Ikano Bank, Marginalen, MedMera Bank, Nordax, Resurs Bank, Svea Ekonomi, TF Bank, Klarna, Qliro.
Värdepappersbanker (5 företag)	Tillhandahåller finansiella tjänster som exempelvis värdepappershandel åt privatpersoner eller företag samt fond- och kapitalförvaltning. Intäkterna drivs av provisionsnetto.	Beroende av värdepappersmarknadens utveckling	Avanza, Carnegie Investment Bank, Erik Penser, Netfonds och Nordnet.
Leasingbolag (8 företag)	Kärnverksamheten har fokus mot produkt och säljfinansiering. Majoriteten av dessa bolag är dotterbolag till stora icke-finansiella koncerner. Erbjuder koncernens kunder finansiering, vid köp av deras produkter, exempelvis bilar eller andra kapitalvaror.	Sårbarhet mot utvecklingen inom den icke-finansiella verksamheten inom övriga koncernen.	Lantmännen Finans, OK-Q8 Bank, Volvofinans bank, Scania Finans, De Lage Landen Finans, Siemens Financial Services, Telia Finance, Toyota Material Handling Commercial Finance.
Särskilda offentligt ägda kreditinstitut (2 företag)	Verksamhet med syfte att tillhandahålla finansiering för särskilda ändamål och till bättre villkor än vad privata aktörer kan erbjuda. Statligt eller kommunalt ägda. Finansiering genom emittering av olika typer av skuldinstrument	Sårbarhet mot motparts- och övriga marknadsrisker. Beroende av marknadsfinansiering	Kommuninvest och Svensk exportkredit.
Övriga företag (10 företag)	Exempelvis medlemsbanker, företag vars verksamhet innefattar förvärv av förfallna fordringar, företag som erbjuder fakturabelåning.		Forex, Hoist, AK Nordic, JAK Medlemsbank, Ekobanken medlemsbank, GCC Capital, Svenska Skeppshypotekskassan, BlueStep, Avida Finans, Nordiska kreditmarknadsaktiebolaget.

Tabellen ger exempel på risker och sårbarheter som kan förknippas med respektive kategori av banker. Detta innebär alltså inte att samtliga enskilda banker inom en kategori nödvändigtvis är särskilt exponerade mot just dessa risker och sårbarheter.

Finansinspektionen
Box 7821, 103 97 Stockholm
Besöksadress Brunnsgatan 3
Telefon +46 8 408 980 00
Fax +48 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se

www.fi.se